

10. 1. 1944

Kulutustarviketilanne tammikuussa 1944.

Seuraavassa esitetään eräitä tietoja tämänhetkisestä kulutustarviketilanteesta kansanhuollonjohtajille luottamuksellisesti. Sanomalehtiin tai muuten julkisesti esitettäviksi eivät nämä tiedot missään tapauksessa ole tarkoitettut. Tilanetiedotus laaditaan neljännesvuosittain.

Tärkein tekijä alkaneen kulutuskauden huoltotilanteen kannalta on kotimainen leipäviljasato. Suoritetujen satoarvioiden mukaan lasketaan kotimaisen leipäviljan kokonaissadon nousevan 544.000 tonniin. Vuoden 1942 kokonaissato arvioitiin 521.000 tonniksi, joten erotus on tämän vuoden eduksi 23.000 tonnia.

Jos tarkastellaan eri leipäviljalajeja, niin havaitaan, että ruissadossa on noin 7.000 tonnin ja syysvehnäsadossa noin 2.000 tonnin lisäys, jotka kumpikin pääosalta riippuvat viljelysalan kasvusta. Kevätvehnän satoarvio sitävästoin osoittaa jonkin verran laskua, nähtävästi riippuen siitä, että ohran pinta-ala on huomattavasti kasvanut kevätvehnän kustannuksella. Viljelijät ovat nähtävästi katsoleet, että ohra on varmempi viljelyskasvi. Kun ohrasato lisäksi miltei kaikkialla on tullut erinomaisen hyvä, nousee kokonaislisäys ohrassa noin 27.000 tonniin. Kaurasadon suhteen on todettavissa huomattava vähentyminen, pääasiassa johtuen pienemmistä viljelysaloista. Leipäviljälle ja perunalle asetettiin korotetut viljelystavoitteet, ja kun nämä vasta keväällä tulivat tiedoksi, on ne voitu toteuttaa vain kaura-alan kustannuksella. Satoarvio kaurassa osoittaakin lähes 80.000 tonnin alennusta. Todellisuudessa aleneminen ei liene näin suuri.

Leipäviljan tuontikysymys näyttää, jokin aika takaperin vallinneista epäilyksistä huolimatta, järjestyvän suotuisasti. Heinäkuussa Saksa lupasi Suomelle 60.000 tonnia ruista ennakkona kuluvaa satovuotta varten siirtymiskaudeksi, kunnes oman sadon vilja alkaa tulla kauppaan. Tämä viljamäärä tuotiin maahan syyskuun puoliväliin mennessä. Elokuussa sovittiin Unkarin kanssa 6.000 vehnää, 4.000 ruis- ja 7.000 vehnäjauhotonnin tuonnista sekä Romanian kanssa 20.000 vehnätonnin tuonnista, joten satovuoden alkaessa oli sovittu yhteensä 100.000 viljatonnin tuonnista. Tämä ei kuitenkaan riitä tyydyttämään koko vaajaustamme. Marraskuun puolivälissä neuvotel-

tiin Saksan kanssa jäljelläolevan tuontitarpeen tyydyttämisestä. Saksa lupasi toimittaa meille heti 60.000 tonnia viljaa, siitä 10.000 tonnia vehnää ja jäännös nähtävästi lähinnä ruista. Lisäksi Saksa kehoitti Suomea vielä yrittämään ostaa 20.000 tonnia vehnää Romanianista, luvaten itse puolestaan toimittaa vastaavan viljamäärän Suomelle, elleimme onnistu Romanian kanssa saamaan kauppaa aikaan. Yhteensä saisimme tämän mukaan 220.000 tonnia viljaa ulkomailta kulumassaolevaa satovuotta varten. Osa Saksasta nyt ostetusta 60.000 tonnista on jo maassa tai parhailaan uimassa ja koko määrä on rahdattu ja saataneen se maahan tammikuun 10. päivään mennessä. Unkarilainen vilja tulee kuljetusvaikeuksien takia kovin hitaasti Itämeren satamiin. Tähän mennessä on 3.000 tonnia unkarilaista viljaa rahdattu Itämeren satamasta Suomeen kuljetettäväksi. Osa romanialaisesta vehnästä on matkalla Wieniin, jossa saksalaiset ottavat sen vastaan ja luovuttavat vastaavasti Suomelle viljaa Itämeren satamassa. Näin on menetelty kuljetusvaikeuksien voittamiseksi. Mahdollista kuitenkin on, että osaksi tai kokonaan vehnän asemasta joudutaan tyytymään rukiiseen, koska Saksalla ei Itämeren satamien läheisyydessä ole vientiin liikenevää vehnää.

Viljaa on kotimaasta tullut kauppaan tänä syksynä melkoisesti runsaammin kuin vastaavaan aikaan edellisellä vuonna. Valtion viljavaraston ostot olivat syyskuussa 23.863 tonnia, vastaten 10.398 tonnia viime vuoden syyskuussa ja lokakuun ostot 24.835 tonnia, vastaten 20.873 tonnia viime vuoden lokakuussa. Yhteensä on siis näinä kahtena kuukautena saatu yleiseen kulutukseen viljaa noin 17.000 tonnia enemmän kuin viime vuonna. Viljaa onkin tullut melkoisesti enemmän kauppaan kuin viime satovuotena, jotta vältettäisiin sellainen vaikea leipäviljakriisi, jonka viime kesänä jouduimme läpikäymään.

Perunasato arvioidaan nousevan 1.173.000 tonniin, kun vuoden 1942 kokonaissato oli 1.062.000 tonnia. Lisäys on siis vähän yli 100.000 tonnia, joka sinänsä on erittäin ilahduttava määrä. Haitallisena tekijänä on kuitenkin perunaan nähden todettava, että satomäärät huomattavasti vaihtelevat eri puolilla maata. Etelä-Suomessa, varsinkin Uudellamaalla ja Etelä-Hämeessä rutto ja kosteus ovat aiheuttaneet vakavia vaurioita. Sa-

don epätasaisuus tulee huomattavasti vaikeuttamaan huoltotilannetta talvella. Kun yleisiä varastoja ei ole kulutuskeskuksissa riittävästi eikä armeijallakaan tarpeeksi, on peruna talven kulutusta varten pääosaltaan sittenkin varastoitava maanviljelijöitten kellareihin tai hätätilassa armeijankin. Perunajauhotehtaatkin asetettiin käymään tavallista aikaisemmin, jotta ruttoinen peruna olisi saatu jalostetuksi mahdollisimman nopeasti. Tähän asti ovat kaikki perunajauhotehtaat käyneet kolmessa vuorossa, ja on toivottavaa, että ne voidaan pitää käynnissä mahdollisimman pitkälle. Kun kuitenkin niiden tuotantokapasiteetti nousee kaikkiaan parhaassakin tapauksessa vain noin 60.000 tonniin, on ilmeistä, ettei täten kaikkea liikatuoantualueitten perunaa saada jalostetuksi. Perunajauhotehtaat voidaan panna käyntiin uudestaan huhti-toukokuussa, mikäli elintarviketilanne sen sallii.

Sokeritilanne on osoittautunut varsin vaikeaksi järjestää. Suomen vuotuinen sokerintarve vähänkin normaalista jakelua silmälläpitäen olisi noin 50.000 tonnia, joten tarvittaisiin oman sadon lisäksi, joka arvioidaan noin 5.500 tonniksi, ulkomailta yli 40.000 tonnia. Näin suurta tuontia tuskin voidaan järjestää. Senvuoksi voi käydä niin, ettei suunniteltua 750 gramman jakoa tupakoitsemattomille voida varmistaa, vaan että päädytään ainakin osaksi vuotta tähän asti vallinneeseen, kovin niukkaan jakoon. Tanskasta on saatu ostaa 10.000 tonnia, joka jo on tuotu maahan. Saksa on luvannut meille joulukuussa 8.000 tonnia ja keväällä toiset 8.000 tonnia. Yhdessä oman sadon kanssa on siis käytettävissämme 31.500 tonnia sokeria. Mahdollista on, että Tanskasta vielä saadaan ostaa toiset 10.000 tonnia sokeria, jolloin sokerin jakelumme voisi pysyä kohtuullisella tasolla.

Kun sokerijuuriikkaan viljelys vaatii runsaasti ihmistyötä, on sen tuotanto Euroopassa sodan aikana huomattavasti taantunut, ja tästä johtuu sokerin saannin vaikeutuminen. Kotimainen sokerintuotantomme osoittaa myöskin laskusuuntaa, ja työvoiman saantivaikeudet ovat vallanne viime syksynä tuottaneet maanviljelijöille runsaasti harmia ja vaikeuksia. On pelättävissä, että ellei jotakin erityistä kotimaisen sokerintuotannon edistämiseksi saada aikaan, se pahasti vielä nykyisestääänkin taantuu. Tämä olisi esim. täydellistä saartoa silmälläpitäen erittäin valitettava asiantila.

Verraten valoisalta on jo kevästä lähtien nähtynyt tilanne maitotaloustuotteiden tuotannossa. Heinäsato muodostui määrältään edellisen vuoden satoa melkoisesti suuremmaksi. Satoarvion mukaan on lisäys kokonaista 600.000 tonnia. Kun

myöskin laitumet kaiken kesää olivat harvinaisen rehevät, on maidon tuotanto edelliseen vuoteen verrattuna noussut keskimäärin noin 20 %:lla. Tosin sattui ruokinnan taitekaudessa, syys-lokuun vaihteessa, epäedullisten säiden takia varsin jyrkkä tuotannon aleneminen, joka johti paitoitellen häiriöihinkin kulutusmaidon jakelussa. Kun nyt on päästy säännölliseen sisäruokintaan, jolloin on käytettävissä apilarikasta heinää ja myös enemmän kuin koskaan ennen AIV-rehua, on toiveita siitä, että jatkuvasti noin 20 % korkeampi taso maidon tuotannossa säännösteltä kulutusta varten voidaan pitää todennäköisenä.

Tanskasta on saatu melkoisia määriä voita ja kun voivarastot myöskin ovat olleet varsin suuret, on tänä syksynä voitu jakaa kolme ylimääräistä voiannosta, yhteensä puolitoista kiloa henkeä kohden. Nämä ylimääräiset voiannostokset ovat olleet kuluttajatalouksille erittäin tervetullut lisä. Ne ovat vaikuttaneet todennäköisesti myös siihen, että salakauppa tällä alalla huomattavasti vaikeutuu.

Eräs mielenkiintoinen ilmiö maidontuotannossamme ansaitsee maininnan. Kulutusmaidon jakelu on nyt syyskauden kuluessa ollut erittäin vaikeasti hoidettavissa. Uskottavimmalta selitykseltä tähän tuntuu se, että lehmien poikiminen on heikon ruokinnan vuoksi vuosi vuodelta yhä voimakkaammin siirtynyt syksystä kevääseen senvuoksi, että tiinehtyminen on voinut useimmissa tapauksissa tapahtua vasta laidunkauden aikana. Kun syyspoikivien lehmien osuus on aikaisemmin ollut suurempi kulutusmaito- kuin jalostusmeijerialueella, on tästä aiheutunut, että poikima-ajan siirtymisen seuraukset ovat voimakkaammat juuri kulutusmaitoalueella.

Ravintorasvatilanne on sellainen, että maassa olevilla voivarastoilla, päätetyillä kaupoilla ja jatkuvalla tuotannolla voidaan nykyiset annokset jakaa noin 8 kuukauden aikana. Kun on toiveita siitä, että vuoden 1944 ensi puoliskolla saadaan Tanskasta ostaa se lisäerä, mikä oman tuotannon lisäksi tarvitaan nykyisten annosten voimassa pitämiseksi, näyttää hyvin todennäköiseltä, että ravintorasvatilanteesta ei pääse tapahtumaan huonontumista ensi vuoden aikana.

Lihan suhteen olemme viime syksynä eläneet tavallaan runsauden pulaa. Kesäkuukausina olivat kuluttajain liha-annokset tavattoman vähäiset. Se on ilmeisesti ollut aivan oikein, koska kesällä on sentään ollut saatavissa jossakin määrin kalaa ja ainakin verraten runsaasti kaikenlaisia vihanneksia. Karjaa on säästetty. Kun se hyvillä laitumilla on voitu kunnostaa paremmaksi kuin koskaan ennen sota-aikana, niin on luonnollista, että teurastuskauden alettua lihaa on

ollut tarjolla runsaasti. On vain valitettava, ettei ole riittävästi säilytysmahdollisuuksia niin, että liha-annokset voitaisiin jatkuvasti pitää edes jotenkin tasaisina. Vallankin keskitalvella ne pitäisi voida jakaa tavallista runsaampina. Nyt näyttää siltä, että lihan jakelua on täytynyt tarpeettomastikin lisätä syyskautena. Keskitalvella voidaan taas kulutuskeskuksissa kärsiä lihan niukkuutta. Asiaa ei voida paljon auttaa, sillä uusien jäähdytyslaitosten rakentaminen nykyoloissa ei käy päinsä.

Nautintoaineistamme on tupakka nyt tärkein. Sen suhteen voimme olla toistaiseksi huoletta — meillä on nimittäin puolentoista vuoden kuluksista vastaavat raakatupakkavarastot maassa, ja uusia kauppajakin on tiedossa. Eräs erikoinen ilmiö tupakkakortteihin nähden on niiden lukumäärän vähentyminen 675.000:sta noin 650.000:een, huolimatta siitä, että uusi tupakkakortti myönnettiin niille tupakanpolttajille, jotka eivät sitä olleet ensimmäisessä jakelussa anoneet. Tämän vähennyksen syitä ei ole vielä selvitetty, mutta ilmeisesti on asiassa osansa kansanhuoltoviranomaisten tehostetuilla tarkkailutoimenpiteillä, jotka ovat aiheuttaneet myytyjen ja lahjoitettujen tupakkakorttien jäämisen pois käytännöstä. Toinen nautintoaineeksi laskettava tuote, sakariini, on viime vuoden kuluksessa tuottanut meille jakeluvaikeuksia. Nyt on liikkeisiin karrtunut sen verran perusvarastoja, että helmikuun alusta toivomme voivamme jakaa sakariinia säännöllisin 2 kuukauden väliajoin. Tilanne on siis sakariininkin suhteen parantunut.

Edelläolevasta lienee käynyt selville, että varsinainen ravintotilanne, jos ulkomailta saadaan kuljetetuksi ne viljamäärät, joista on sopimukset tehty, nimittäin kaikkiaan noin 220.000 tonnia leipäviljaa, tulee olemaan varsin tyydyttävä ensi kulutuskautena ja varmaankin parempi kuin minään aikaisempaa sotavuotena. Eräillä muilla kansanhuollon aloilla on edelleenkin odotettavissa tilanteen vaikeutumista. Erityisesti koskee tämä pukimia ja jalkineita. Kotimaasta saadaan tekstiiliraaka-aineita villaa, pellavaa, sillaa ja keinosilkkiä tarpeeseen nähden aivan liian vähän. Villateollisuus sai normaalivuosina kotimaista villaa 500—600 tonnia, toissa vuonna ainoastaan 230 tonnia, mutta vuonna 1943 jo 450 tonnia. Pellavaa saatiin normaalivuosina 25 % teollisuuden raaka-aineeksi kotimaasta. Nyt sodan aikana ei pellavaa kulkeudu juuri ollenkaan pellavatehtaalle muuta kuin sopimusviljelyksiltä ja vaihtotarkoituksessa, josta kuitenkin ei jää pellavaa yleiseen kulutukseen. Marraskuun 25 prosentin takavarikon kautta saatiin jo v. 1943 yli 100 tonnia lihduuua pellavaa. Sillaa saatiin omas-

ta maasta toissa vuonna 750 tonnia ja viime vuonna sitä on laskettu saadun lähes 1.500 tonnia. Keinosilkkiä ei meillä toissa vuonna valmistettu ollenkaan, viime vuonna on tuotanto uudelleen saatu käyntiin. Kuitu Osakeyhtiön tehtaassa, mutta nousi se ainoastaan 100 tonniin. Kaikki mainitut kotimaiset kudontaraaka-aineet muodostavat kuitenkin kovin pienen osan siitä, mitä täällä todellisuudessa tarvittaisiin. Niistä ei saada kokoon kuin noin 2 ½ milj. kiloa, ja kun ulkomailta olemme saaneet noin kaksi sen vertaa, ei tehtaittemme käytettävänä viime vuonna ole ollut kuin noin 8 milj. kiloa. Valmistaa kangasta ja pukimia on saatu enintään 2 milj. kiloa, siis yhteensä 10 milj. kiloa tekstiilejä. Se on erinomaisen pieni määrä siihen nähden, että vastaava luku normaalivuosina oli noin 30 milj. kiloa. Kun otetaan vielä huomioon, että armeijan tarve, joka on päältäpäin tyydytettävä, on moninkertainen normaali-aikaan verrattuna, on selvää, että tekstiilialalla tulee jatkuvasti vallitsemaan varsin ankara puute.

Tämän talven vaikean vaateustilanteen helpottamiseksi varasi kansanhuoltoministeriön tekstiiliosasto kesän aikana huomattavat määrät silaraaka-ainetta, ja on siitä valmistettu ensisijaisesti työvaatteiksi sopivia kankaita. Yhtä tärkeään asemaan on sijoitettu lasten vaateustarvikkeet, niistä varsinkin sukat ja alusvaatteet. Hiljattain varattiin 500 tonnia sillaa villateollisuutta ja toiset 500 tonnia puuvillateollisuutta varten siviilitarpeiden tyydyttämiseksi. Mahdollisesti voidaan vieläkin 500 tonnin sillaa lähitulevaisuudessa antaa puuvillateollisuuden käyttöön näihin tarpeisiin. Raaka-aineen saantia on huomattavasti parantanut se, että Säteri O/Y:n tehtaassa on nyt työt saatu käyntiin. Vielä tulkoon mainituksi, että ylijäämävillan ja villakudinlumpujen vastikekauppa on tuottanut teollisuudelle raaka-ainetta melko runsaasti. Villakudinlumpua on tätä tietä saatu n. 700.000 kg ja puhdasta villaa n. 160.000 kg.

Vieläkin vaikeampi kuin kangastilanne on jalkineiden tilanne. Siitä puhuvat selvää kieltä seuraavat numerot: Vuonna 1938 käytettiin maassamme vuotaa noin 17 milj. kiloa, kun sitä vuonna 1942 saatiin vain 6 ½ milj. kiloa. Tämän lisäksi on huomattava, että puolustuslaitoksen tarve oli normaalivuosina huomattavasti pienempi kuin nyt. Yhtä henkilöä kohti laskettiin vuonna 1938 käytetyn nahkavalmistetta 5 ½ kg tämän määrän ollessa vuonna 1942 vain 780 grammaa siviiliväestön kohdalla, eli noin 14 % mainitusta rauhanajan määrästä. Nämä luvut selvittävät syyn, miksi vain murto-osa jalkine- ja muusta nahkavalmistetarpeesta on voitu tyydyttää. Koko vuo-

den jalkinetuotanto oli runsas puolet normaalisesta vuosituotannosta, ja tähänkin tulokseen päästiin vain ankaran nahansäästön ja korvikkeiden avulla. Noin puolet vuosituotannosta oli korvikkeita, joiden kesto aika on vain murto-osa nahkajalkineiden kestävydestä. Korvikkejalkineiden käyttöä jarruttaa osaksi edelleenkin yleisön voimakas ennakkoluulo. Koska jalkinetarpeemme tyydyttäminen perustuu suurelta osaltaan korvikkejalkinetuotantoon, on sitä kehitettävä edelleen saadut kokemukset huomioonottaen. Tullaan mm. kauppaan laskemaan uusia puujalkinetyyppejä, nimittäin sellaisia, joissa on yhtenäinen puupohja ja lyhytvarsinen nahkapäällinen. Ensi kesän korvikkejalkineisiin saataneen osaksi myös pellavakangasta olevia päällisiä, jotka varmaankin osoittautuvat huomattavasti kestävämmiksi kuin tähän mennessä käytetyt paperikankaat.

Muiden nahkavalmisteiden kuin jalkineiden saanti on yhtä vaikeata. Työkintaita esimerkiksi voitiin toimittaa vain kolmannes rauhanaikaisesta määrästä. Tilanteen parantumisesta ei ole suuria toiveita. Saksasta on tosin saatu huomattavat määrät vuotia, mutta sillä on ainoastaan kohtuullisesti voitu tyydyttää puolustuslaitoksen tarve. Siviilikäyttöön siitä on riittänyt vain pieni osa. Viime heinäkuusta marraskuun loppuun kyettiin kauppaan toimittamaan noin 500.000 paria jalkineita. Joulukuun tilastot eivät ole vielä kässillä. Joka tapauksessa valmistussuunnitelma oli laadittu jonkin verran suuremmalle määrälle, mutta raaka-aineiden myöhästymisen vuoksi osa siitä siirtyi tälle vuodelle, samoin kuin 70.000 talukkuparin valmistus. Valmistettu määrä ei riittänyt tyydyttämään syksyn tarvetta, varsinkin kun kumijalkineitten saanti oli riittämätön, vain 150.000 paria, johtuen kumiteollisuuden epävarmasta raaka-aineen saannista. Niin paljon kuin suinkin ja mahdollisimman laajoissa piireissä on turvauduttava vanhojen kenkien tarkkaan korjaamiseen ja puupohjakenkien käyttöön, muuten ei talven jalkinetilanteesta selvitä. Siitäkin huolimatta, että kaikki keinot ja kekseliäisyys hyväksi käytetään, näyttää siltä, että paikoitellen varsinkin vähävaraisilla syrjäseuduilla jalkinetilanne siinä määrin heikenee, että esim. koululapset jalkineiden puutteessa jäävät pois koulusta. Jotta juuri vähävaraisemmille syrjäseuduille saataisiin jalkineita, on vakuutusostolupia, joiden perusteella jalkineet myydään, jaettu sinne suhteellisesti enemmänkin kuin asutuskeskuksiin, ja nämä ostoluvat tullaan lunastamaan joko paikan päällä tai muualla olevien varastojen avulla.

Kansanhuoltoomme ratkaisevasti liittyvä tekijä on vielä halkotilanne. Normaali vuosiens hakkuu-

määrä Suomen metsissä oli, jos kotitarvepuu jätetään huomioonottamatta, 25—28 milj. p-m³. Tästä määrästä oli polttopuuta ainoastaan noin 16 %. Nykyisen sodan olosuhteissa on polttopuun hankinta muodostunut entistä paljon suuremmaksi ja tarvitaankin markkinoilla pyöreästi n. kolme kertaa enemmän polttopuuta kuin rauhan aikana. Voimassa olevan halkolain mukaan on muukin puutavara kuin halot luettava polttopuuksi, joten pakottavan tarpeen vaatiessa voidaan siis esim. paperipuuta käyttää polttopuuna.

Halkojen hakkuuohjelmia ei ole voitu toteuttaa kokonaan, eikä siten minkäänlaisia reservivarastoja ole käytettävissä. Näissä oloissa siis teollisuuden raakapuu todellisuudessa muodostaa ainoan polttoainereservimme. Niinpä rautatien vetureissa viime vuonna poltettiin noin 1 milj. m³ paperipuuta ja samoin on paperipuiden polttamista sallittu muillakin tahoilla.

Yleinen polttoainetilanne on kokonaisuutena nyt jonkin verran parempi kuin vastaavana aikana viime vuonna. Joulukuun 1 päivänä oli vajaus haloiksi muunnettuna n. 2,7 milj. p-m³ ja polttopuiden kuluvan hankintakauden hakkuumäärä tilaston mukaan oli 6,3 milj. p-m³. Eri-tyisesti kulutuskeskuksissa on tilanne suhteellisen hyvä, mihin vaikuttaa viime talvelta jäänyt säästö, halkojen hyvin sujuneet kulutukset ja tyydyttävä koksien maahan saanti.

Nykyisen sopimuksen mukaan maahan tuleva vuotuinen kivihiilimäärä 1,2 milj. tonnia vastaa n. 7—8 milj. m³ halkoja, jonka hankkiminen tuottaisi voittamattomia vaikeuksia. Onhan nykyisenkin polttopuutavoitteen 18,5 milj. p-m³:n täyttämisen työvoiman puutteen takia äärimäisiä ponnistuksia vaativa tehtävä. Kivihiilen kulutusta on pyrittävä supistamaan, ja varsinkin teollisuuslaitosten on mahdollisuuden mukaan tultava toimeen ilman sitä. Valokohtana onkin mainittava, että vesivoimatilanne on siksi edullinen, että myöskin kattilalämmitykseen höyryn kehittämiseksi voitaisiin tällä kertaa käyttää huomattavasti sähkövoimaa. Ikävä vain, ettei riittävästi sähkölämmityskattiloita ole käytettävissä.

Muista tarvikkeista on syytä vielä mainita, että valopetrooli on nyt korvattava karbiidilla, jota voidaan jakaa kaksinkertainen määrä viime valaistuskautteen verrattuna. Voiteluainetilanne on niinkään vaikea. Maataloustyöt saataneen sentään miten kuten sujumaan nykyisillä varastoilla. Kotimaisen tervavoiteluöljyn valmistamiseksi on tervatuotantoa pyritty kaikin keinoin tehostamaan, ja tervaskantojen nostaminen on tärkeysjärjestyksessä työvoiman saantiin nähden asetettu etusijalle.